

Друга Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного та ІТ права»

На юридичному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка (Львівський університет) 27–28 жовтня 2017 р. відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного та ІТ права» (Конференція). Її організатори: кафедра інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського університету та Центр дослідження інтелектуального права.

Перший заступник декана юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, кандидат юридичних наук, доцент Олександр Марін і завідувач кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права цього університету, доктор юридичних наук, професор Олександра Яворська відкрили роботу науково-практичного заходу

У заході взяли участь провідні науковці в галузі права інтелектуальної власності, інформаційного та ІТ права, судді, патентні повірені, адвокати, представники органів державної влади та органів місцевого самоврядування, зокрема: науковці Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності Національної академії правових наук України, Національного університету «Одеська юридична академія», Інституту інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія», Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Національного університету «Львівська політехніка», Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Приватного вищого навчального закладу «Буковинський університет», Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий

університет», Національного університету біоресурсів і природокористування України, Приватного Вищого навчального закладу «Комп'ютерна академія ШАГ», Львівського національного університету імені Івана Франка та інших навчальних закладів.

Активну участь у роботі Конференції взяли судді загальних і господарських судів, зокрема судді Личаківського та Сихівського районних судів міста Львова, Апеляційного суду Львівської області, Львівського апеляційного господарського суду.

Учасників привітав перший заступник декана юридичного факультету Львівського університету, доцент **Олександр Марін**. Він, зокрема, наголосив на актуальності та важливості проведення такого заходу з огляду на стрімкий розвиток інформаційних технологій, що зумовлює необхідність належної правової охорони прав інтелектуальної власності, інформаційних прав, які набуваються і здійснюються із використанням цифрового середовища. Окрім того, однією з вимог Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі — ЄС) є гармонізація національного законодавства України у сфері інтелектуальної власності. Тому проведення конференції із залученням широкого кола науковців, практиків є значущим заходом не тільки для самих організаторів, а й для Львівського університету та регіону загалом.

Учасники конференції

Інформаційним партнером Конференції став загальнонаціональний юридичний журнал «Право України». Заступник головного редактора юридичного журналу «Право України», кандидат юридичних наук **Артем Штанько** відзначив актуальність проведення всеукраїнського заходу щодо обговорення проблем права інтелектуальної власності, інформаційного та ІТ права та наголосив на необхідності подальшої наукової співпраці у цій сфері.

Під час конференції відбулася презентація підручника «ІТ право», підготовленого викладачами кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права, за загальною редакцією професора О. Яворської (колектив авторів — професор Олександри Яворська, доценти Володимир Мартин, Леонід Тарасенко, кандидат юридичних наук Юстина Самагальська, юристи Ольга Джочка і Христина Тарасенко).

Професор О. Яворська, презентуючи колективну наукову працю, відзначила, що цифрове середовище стало паралельним світом, у якому люди спілкуються, знаходять друзів чи ворогів, розповсюджують та черпають інформацію, ведуть бізнес, заробляють гроші, зрештою «живуть». З правового погляду це — середовище формування, прояву та функціонування суспільних відносин. Як і у реальному житті, не всі суб'єкти суспільних відносин підтверджують презумпцію добросовісності контрагента, так і у цифровому середовищі — не всі використовують його з благими намірами. Відтак постає проблема щодо урегульованості таких відносин. Пояснити феномен ІТ права з погляду усталених підходів на систему права з її поділом на галузі за предметом і методом правового регулювання неможливо. Однак факт його існування беззаперечний, адже ІТ право — специфічне право, воно охоплює правові норми, що урегульовують різні суспільні відносини як за своєю природою, так і за суб'єктним складом, об'єктом, змістом тощо. ІТ право — це складне явище з огляду на специфіку його функціонування — середовище без кордонів, без звиклих понять реального світу. Тому ІТ право не може мати перспектив розвитку виключно у межах національної держави. Міжнародне співробітництво, на основі якого можуть бути вироблені єдині підходи, принципи мирного, комфортного співжиття у цифровому середовищі, має тут визначальне значення. Уніфікація правових підходів до регулювання цифрового середовища особливо актуальна. ІТ право характеризується як комплексна галузь законодавства, але воно не може бути структуроване за інститутами, субінститутами, підгалуззями тощо, оскільки йдеться насамперед про особливі прояви суспільних відносин у новому для них середовищі — цифровому.

Учасники конференції відзначили, що підручник «ІТ право» буде корисним для усіх, хто цікавиться питаннями правового регулювання інформаційних технологій: студентам, аспірантам, викладачам, практикам в ІТ сфері та ін.

Доповіді учасників стосувались як загальнотеоретичних проблем права інтелектуальної власності, інформаційного та ІТ права, так і прикладних проблем правозастосування щодо авторських прав, патентних прав, засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, знаків для товарів і послуг, договорів у сфері інтелектуального права, процесуальних особливостей розгляду спорів інтелектуальної власності, здійснення інформаційних та авторських прав у цифровому середовищі тощо.

Виступи доповідачів відкрила професор кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського національного університету імені Івана Франка, доктор юридичних наук, професор Зорислава Ромовська

Зокрема, професор кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського університету **Зорислава Ромовська** наголосила на необхідності розвитку творчого потенціалу у кожному з нас. Творчість уособлює свободу творити щось нове, створювати результати інтелектуальної праці у різних сферах. І ці результати інтелектуальної творчої діяльності повинні належно охоронятися правом.

Важливу проблему окреслила у своїх тезах професор **Олена Кохановська** (Київський національний університет імені Тараса Шевченка). Йдеться про необхідність забезпечення комплексу особистих немайнових прав фізичних осіб у контексті формування *BRAIN*INTERNET (інтернет-мізків). Надзвичайній небезпеці у прагненні створити «інтернет-мізки» може піддаватися комплекс особистих немайнових прав фізичної особи. Досить вразливими вже сьогодні стали всі права, які мають зв'язок із правом фізичної особи на інформацію. Потребує перегляду охорона та захист персональних даних. Відтак необхідні системні зміни до Цивільного кодексу України у частині охорони таких прав від можливих загроз і небезпек, пов'язаних із розвідками у формуванні «інтернет-мізків».

Професор **Олена Харитонова** (Національний університет «Одеська юридична академія») окреслила проблеми законодавчого забезпечення створення і функціонування стартапів в Україні. У тезах відзначено характерні риси стартапів, що вирізняють їх із-поміж інших форм ведення бізнесу, етапи розвитку. Зазначено про необхідність прийняття спеціального закону, який визначав би засади створення та діяльності стартапів, урегулював би типові відносини, що виникають у процесі такої діяльності.

Професор **Євген Харитонов** (Національний університет «Одеська юридична академія») окреслив технологічні та соціологічні напрями впорядкування сфери ІТ як відповіді на виклик сучасності. Зазначено про засади визначення правового масиву в ІТ сфері для встановлення кола норм, які можуть бути віднесені до ІТ права.

Професор **Роман Шишка** (Інститут інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія») охарактеризував питання цивільно-правової охорони прав винахідників в ЄС.

Завідувач кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського університету, професор **Олександра Яворська** проаналізувала та висловила своє бачення щодо законодавчих новел про способи захисту авторських прав, які порушені у мережі Інтернет. Так, Законом України від 23 березня 2017 р. внесено низку змін і доповнень до Закону України «Про авторське право і суміжні права», власне, у частині захисту авторських та/або суміжних прав у мережі Інтернет. Зазначено про недоцільність законодавчого встановлення вичерпного переліку об'єктів, щодо яких можуть застосовуватися особливі способи та порядок захисту від порушень прав на них у мережі Інтернет. Також безпідставним видається імперативний припис про можливість звернення до власника веб-сайту (веб-сторінки), постачальника послуг хостингу із заявою про припинення порушення виключно за представництвом (посередництвом) адвоката. Такий законодавчий підхід обмежує особу, чії права порушено, у праві на захист. Ефективному захисту порушених прав не сприятиме зайва формалізація вимог щодо змісту, форми подання заяви та деяких процедурних моментів їх розгляду.

Голова Личаківського районного суду міста Львова **Сергій Гирич** зупинився на проблемах судового захисту прав інтелектуальної власності (способах захисту,

засобах доказування допущених порушень, процесуальних особливостях судового розгляду).

Ректор першого в Україні приватного ІТ Університету – Вищого навчального закладу «Комп'ютерна академія ШАГ», доцент **Віктор Волошин** і проректор із науково-педагогічної роботи цього ж навчального закладу, професор **Дмитро Пелешко** наголосили на необхідності належного розвитку ІТ освіти в Україні, а також на актуальності проведення таких заходів, як конференція щодо проблем ІТ права. Інформаційні технології потребують належного правового регулювання, яке станом на сьогодні не враховує всі аспекти ІТ відносин. Вони зазначили, що ІТ компанії потребують відповідного юридичного супроводу своєї діяльності, оскільки існує гостра потреба в належній правовій охороні та захисті програмних продуктів, які виробляються цими суб'єктами господарювання.

У конференції взяли участь ректор Вищого навчального закладу «Комп'ютерна академія ШАГ», доцент Віктор Волошин та проректор з науково-педагогічної роботи цього ж навчального закладу, доктор технічних наук, професор Дмитро Пелешко

Представники Центру з надання правової допомоги у сфері захисту прав інтелектуальної власності, що діє при Львівській обласній державній адміністрації, **Олександр Віденєв, Андрій Волинець, Любов Харків**, розповіли про новостворений Центр та засади його функціонування. Зокрема, завданнями Центру є надання консультативної правової допомоги та сприяння фізичним і юридичним особам в отриманні інформації щодо законодавства у сфері інтелектуальної власності, основних прав суб'єктів у сфері інтелектуальної власності, основних правових механізмів їх захисту; проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з органами виконавчої влади та представниками інститутів громадянського суспільства; співпраця з потенційними іноземними інвесторами регіону щодо

надання інформації про поточний стан справ у сфері інтелектуальної власності; співпраця з Державною організацією «Українське агентство з авторських та суміжних прав» та її структурними підрозділами у частині захисту, виявлення і запобігання порушенням авторських та суміжних прав тощо.

Кандидат юридичних наук **Артем Штанько** у своєму виступі проаналізував сутність способів захисту, а також загальні та спеціальні способи судового захисту майнових прав у сфері інтелектуальної власності.

Доцент **Роксолана Ханик-Посполітак** (Національний університет «Києво-Могилянська академія») доповіла про переваги та потенційні ризики запровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи. Однак запровадження ІТ технологій у судочинство містить і певні потенційні ризики/загрози, які пов'язані з можливістю доступу третіх осіб (сторонніх) до цієї системи. Перший ризик — це повне або часткове знищення інформації, що міститиметься у Єдиній судовій системі. Другий — потрапляння інформації про учасників процесу до сторонніх осіб. Тому варто продумати систему безпеки Єдиної судової системи з метою захисту персональних даних та унеможливлення знищення всіх даних як таких взагалі у випадку «хакерських атак».

Доцент **Валентина Крижна** (Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого) доповіла про неоднозначні законодавчі положення щодо торговельних марок. Більшість країн світу не надає можливості фізичним особам набувати прав на торговельні марки. Однак Україна не дотримується такого підходу. На сьогодні необхідно враховувати той факт, що в Україні, як правило, реєстрація знака і видача свідоцтва займає близько двох років. Тому у разі реєстрації фізичної особи як підприємця, вона не знатиме точно, чи отримає майнові права на торговельну марку. Гарантією використання знака є можливість дострокового припинення дії свідоцтва на знак, якщо він не використовується або недостатньо використовується в Україні протягом трьох років від дати публікації відомостей про видачу свідоцтва або від дати, коли використання знака було припинено.

Доцент **Володимир Посполітак** (Міжнародний інститут менеджменту) у своєму виступі «Криптовалюта: об'єктивна реальність та її правове регулювання» вказав на проблеми, пов'язані зі створенням та функціонуванням криптовалюти, її законодавчого визнання у різних країнах та стан в Україні. Окреслено причини появи криптовалюти, переваги та загрози, пов'язані з її використанням.

Питання здійснення прав інтелектуальної власності у цифровому середовищі були предметом доповіді доцента кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського університету **Леоніда Тарасенка**. Цифрове середовище — це ширше поняття, ніж мережа Інтернет, оскільки включає не лише веб-сайти (веб-сторінки), а й електронні документи, файли, зокрема оцифровані об'єкти інтелектуальної власності, які використовуються на відповідних пристроях, що не передбачають паперової форми документообігу. Міжнародними договорами, що забезпечують основу правового регулювання використання об'єктів авторського права і суміжних прав у цифровому середовищі, є інтернет-договори Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 20 грудня 1996 р. Водночас стан правового регулювання інформаційного середовища у мережі Інтернет та відносин у цифровому середовищі загалом можна охарактеризувати як недостатній, оскільки чинні правові норми, які регулюють ці відносини, не відображають реально існуючого стану суспільних відносин і не встигають за розвитком цифрових технологій.

Питанням організаційно-правового забезпечення доступу до інформації про навколишнє природне середовище в системі органів моніторингу довкілля був

присвячений виступ **Віталія Вітіва** (Національний університет біоресурсів і природокористування України).

Патентний повірений **Валерій Черкашин** (юридична і патентна фірма «Черкашин і партнери») розповів про переслідування порушників прав інтелектуальної власності в Україні в умовах адаптації національного законодавства до стандартів ЄС. Він вказав, що управління патентно-правовими операціями встановлює такі показники: якість, географію і силу патентування, доцільність валютних витрат на процедуру та повірених, ризики і висновки експертизи щодо рівня ліквідності творчого продукту на ринку (оцінка *Drafts Total*), доцільності патентування по вибраних країнах, прецедентні світові ліцензії, політичні чинники тощо.

Ольга Джочка — адвокат, керуючий партнер адвокатського об'єднання «КД Партнерс» зупинилася на практиці укладення та виконання договорів у цифровому середовищі, зокрема, на створення продуктів програмного забезпечення.

Інформаційно-правові механізми забезпечення екологічної складової національної безпеки України були висвітлені у тезах **Віктора Ладиченко** — професора кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Професор **Володимир Мисливий** (Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського») у своїх тезах окреслив проблему безпеки на автотранспорті у разі використання безпілотного автотранспорту.

Доктор юридичних наук **Ольга Селезньова** (Буковинський університет) висвітлила особливості диференціації інформаційних прав в українському та іноземному законодавстві.

Колектив авторів (доктор юридичних наук **Роман Кірін**, кандидати юридичних наук **Володимир Хоменко**, **Андрій Москаленко**, **Світлана Москаленко** (Національний гірничий університет) у своїх тезах окреслили природу, ознаки та види вільних публічних ліцензій як інструментарію для надання дозволу на використання твору.

Доцент **Дарія Маріц** (Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського») у своїх тезах проаналізувала зміст права фізичної особи на інформаційну приватність.

Доцент **Генадій Андрошук** (Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правових наук України) у своїх тезах висвітлив питання інтелектуальної власності в системі інтернет-речей. Кандидат юридичних наук **Олександр Бігняк** (Національний університет «Одеська юридична академія») охарактеризував віртуальні організації, їх ознаки, види, умови функціонування, типи управління ними. Доцент **Ольга Верба-Сидор** (Львівський державний університет внутрішніх справ) зупинилася на питаннях статусу та ролі приватного виконавця як суб'єкта правовідносин в ІТ сфері.

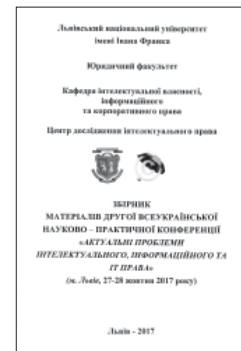
Активну участь у роботі Конференції взяли викладачі та аспіранти кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського університету. Зокрема, доцент **Володимир Мартин** висвітлив питання охорони прав на комерційні найменування у мережі Інтернет; кандидат юридичних наук **Юлія Гладь** — питання відповідальності за поширення недостовірної інформації в мережі Інтернет; кандидат юридичних наук **Галина Довгань** — діяльність громадських організацій у сфері винахідництва; кандидат юридичних наук **Юстина Самагальська** — питання правової природи криптовалюти; асистент кафедри **Ірина Гринчак** — особливості врегулювання спорів щодо

інтелектуальної власності; аспіранти: **Любомир Андрейчук** — право фізичної особи — підприємця на комерційне найменування; **Олександр Гирич** — питання правової охорони географічних зазначень походження товару за законодавством України та США; **Наталія Гуц** — питання правового регулювання колективного управління майновими правами суб'єктів авторського і суміжних прав; **Катерина Дюкарева** — особисті немайнові права інтелектуальної власності співавторів творів науки; **Маркіян Петрів** — комерційні найменування у мережі Інтернет; **Юлія Попович** — договір рахунка умовного зберігання (ескроу) за законодавством країн ЄС, США та його становлення у законодавстві України; **Христина Тарасенко** — первинні та вторинні суб'єкти права інтелектуальної власності у сфері будівництва; **Ірина Шпуганич** — публічний збір благодійних пожертв за допомогою телекомунікаційних повідомлень; **Роман Юрків** — договірне регулювання відносин, пов'язаних зі створенням винаходів.

У роботі Конференції та у наукових дискусіях активну участь взяли студенти магістратури спеціалізації «Інтелектуальна власність»: **Зоряна Калінчук** — «Об'єкти інтелектуальної власності як важлива частина електронної комерції»; **Софія Климчук** — «Правове регулювання автопілотних автомобілів в Україні»; **Дмитро Скидан** — «Онлайн-вирішення спорів: світова практика та перспективи розвитку в Україні»; **Ірина Стегура** — «Наукове відкриття як нетрадиційний об'єкт права інтелектуальної власності».

У виступах та дискусіях учасників конференції «Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного та ІТ права» була висловлена низка конкретних пропозицій щодо ефективності правового регулювання в окресленій сфері. За результатами Конференції видано збірник матеріалів. Видання адресоване спеціалістам у сфері інтелектуальної власності, інформаційного та ІТ права, науковцям, юристам-практикам, аспірантам, студентам та усім бажаючим до досягнення нової, інноваційної сфери знань.

Учасники Конференції одностайно констатували важливість подальшого проведення таких заходів, які спрямовані на актуальні теоретико-прикладні дослідження проблем інтелектуального права, ІТ права та інформаційного права.

*Інформацію підготувала доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри інтелектуальної власності,
інформаційного та корпоративного права
Львівського національного університету імені Івана Франка
О. Яворська*